

قوناغین و مرارا دەروونیا کەسایەتیا کورتە چیرۆکا (میفانی نەوخت) یا (فازل عومەر) ی ل دویف قوناغا ئاوینە ژتیۆرا دەروونشیکاریا (لاکان) ی

گولستان بدل محمد حسن و بیان أحمد حسین

پشکا زمانی کوردی، کولیزا زمانان، زانکویا دهوك، هەریم کوردستان - عیراق

((میژوویا وەرگرتنا فە کولینی: 4 ایلول، 2021، میژوویا رەزامەندی بە لافکرینی: 19 چریا نیکی، 2021))

پوختە

شرۆفەکرنا کەسایەتی ، وەك رەگەزەکی سەرەکی د تیكستین فەگێرانکیدا ، ل دویف هەر تیۆرەکا دەروونشیکاری، بیا فەکە بۆ فەکولینا پەپومەندییا دنا فەرا ئەدەب و زانستی دەروونناسی . کەسایەتیا (شیزاد) ی د کورتە چیرۆکا (میفانی نەوخت) یا (فازل عومەر) ی ، نموونەکا هەلبژارتییە بۆ دەستنیشانکرنا زنجیرەیا پڕۆسەپین قوناغا ئاوینە دتیۆرا دەروونشیکاریا (لاکان) یدا . دئەفی بواریدا شیوازی سالدانەکا زنجیرەیا ژلای چیرۆکنفیس بۆ کارفەدانین رەفتارو کریارین کەسایەتیا (شیزاد) ی ل دویف هەلوپستی فەگێرای ، زەمینە خوشکەرەکا بوویە کو قوناغین و مرارا دەروونیا کەسایەتیا کورتە چیرۆکی ب ئاواپەکی زنجیرەیا بەیتە شرۆفەکرنا . قوناغا ئاوینە ، قوناغەکا بنگەهینە ژقوناغین و مرارا دەروونیا مرۆفی ، روئی خووە د بنیاتاننا سروشتی کەسایەتیا مرۆفیدا دگێریت . ئەفە زی د میانەیا ئەوان گورانکاریین ب سەرپێکەاتا دەروونیا مرۆفیدا دەین ود قوناغین بەری ئاوینە ، ئاوینە وپشتی ئاوینە دا بەرجەستە دبن وپێکفە رەهەندین (تیۆرا سیستەمی سیانی) یا (لاکان) ی ئەوا ب هەر سێ سیستەمین خووە (سیستەمی خەیاالی، سیستەمی هیامی ، سیستەمی کەتواری) بەری بنیاتی تیۆرا دەروونشیکاریا لاکانی د زانستی دەروونشیکاریا نویدا دادمەزرین . ژ ئەفی پێگەهی قوناغا ئاوینە د سیستەمی خەیاالیدا ، ئەوا روئی خووە د ئافاکرنا (ئەزا نموونەیی) یا مرۆفیدا دگێریت و بان دۆرا خووە ل سەر قوناغین و مرارا دەروونیا کەسایەتیا مرۆفی د کریارو رەفتاراندا بەرجەستە دکەت ، رێکا خواندن و پارفەکرنا قوناغین و مرارا کەسایەتیا کورتە چیرۆکا هەلبژارتییە .

پەپۆئین کللی، جاک لاکان، قوناغا بەری ئاوینە، قوناغا ئاوینە، قوناغا پشتی ئاوینە، کورتە چیرۆکا (میفانی نەوخت).

پیشەکی

کەفتییە بەرفەکولینی، شرۆفەکرنا کەسایەتیا تیكستی بوویە ژلای تیۆرین دەروونناسیین نوپفە.دئەفی بواریدا (تیۆرا سیستەمی سیانی) یا دەروونشیکاری فرەنسی (جاک لاکان - 1901 Jacques Lacan 1981) (*) دزانستی دەروونشیکاریا نویدا ، نموونەکا دیارە ل بەردەوامییا پرا کتیزەکرنا تیۆرین

ل گورە پرا نییا کارین رەخنەیی وفەکولینین بەرەمەین ئەدەبی ، هەر ژ دەستپێکا سەدا بیستی رەخنەیا دەروونشیکاریا بەرەمەین ئەدەبی - هونەری ژ روانگەیا دەروونناسیفە پێگەهەکی تایبەت ب خووەگرتییە . و ژبەرەجەستەترین مژارا

پەیکەرئ ڤه کۆلینئ : ڤه کۆلین ژبلی پێشەکی و ئەنجام و لیستا ژیدەر و پەراویزان ژ دەروازەکی و دوو پشکان پیکدەیت:

دەروازە پیداجوونەکا میژووپیە بۆ بیروکەیا ئاویئە ب گشتی و دەستنیشانکرنا ئەوی وەکو قوناغەکا وەرارا دەروونیا مروقی د تیورا دەروونشیکارییا (لاکان) ی ب تایبەتی ،پشکا ئیکئ چارچوقئ تیوریئ ڤه کۆلینئ، ناساندنا قوناغین (بەری ئاویئە، ئاویئە، پشتی ئاویئە) بخوئە دگرت. پشکا دووی ل ژیر نافئ خواندنەکا لاکانی بۆ کەسایەتیا کورته چیرۆکا (میقانی نەوخت) د قوناغا ئاویئەدا، کو ب نمونەڤه قوناغین وەرارا دەروونیا کەسایەتیا کورته چیرۆکی هاتینە شروڤەکرن. **دەروازە:**

بیروکەیا ئاویئە، وەک تاقیکرنەک (بۆ ئیکەم جار ل سالا (1931) ئی ژلایئ دەروونشیکاری فرەنسی (هنری والون - 1879 Henri wallon . 1962) ب نافئ (تاقیکرنا ئاویئە - Mirror Test) ل سەر زارۆکی مروڤان و زارۆکی شامپانزیئ هاتیە ئەنجامدان. د ئەڤئ تاقیکرنیدا دیاربوو، زارۆکی مروڤان د ژیی شەش هەیفییدا ل بەرامبەر وینەیی خوە د ئاویئەیییدا ژ کەیفادا دفریت، وەسا دزانیت ئەو و وینەیی دبینیت ئیکن، بەلئ زارۆکی شامپانزیئ دەهەمان ژیدا، ئیکسەر دزانیت ئەو تەنھا وینەکی خاپینوکه، لەورا ئیکسەر دەیلیت و دچیت) (ابراهیم، 2005، 35).

دەروونشیکاریئ ل سەر ئەدەبیاتی . دتیورا نافیریدا،

(قوناغا ئاویئە) (***) د سیستەمی خەیاڵیدا ، قوناغەکا شەنگستی سەرەکیئ تیورا (لاکان) ی دادمەزرینیت، چونکی گورانکاریئ ئەڤئ قوناغئ د وەرارا دەروونیا مروڤیدا، شوینوارین خوە ب دریزاھییا ژیی مروقی د سروشتئ کەسایەتیا مروڤیدا بجه دەیلیت .

ناف و نیشانی ڤه کۆلینئ : قوناغین وەرارا دەروونیا کەسایەتیا کورته چیرۆکا (میقانی نەوخت) یا (فازل عومەر) ی ل دویف قوناغا ئاویئە ژ تیورا دەروونشیکارییا (لاکان) ی .

گرنگییا ڤه کۆلینئ :، تیورا دەروونشیکارییا (لاکان) ی ژلایئ تیوری وپرا کتیکڤه د بیافئ رەخنا ئەدەبیاتا جیهانیدا ب گشتی ، ورەخنا ئەدەبیاتا کوردی ب تایبەتی بابەتەکی نوییە ، لەورا ب ریکا ئەڤئ ڤه کۆلینئ مە ڤیایە خواندەڤان وڤه کۆلەرین کوردزمان پتر شارەزایی بنەمایین تیوری و پراکتیکیئ تیورا نافیری تایبەت قوناغا ئاویئە بن .

ئارمانجا ڤه کۆلینئ: ئەو، تیکستی هەلبژارتی ژ گوشەنیگا زانستی دەروونشیکارییا نوی، تایبەت قوناغا ئاویئە د تیورا دەروونشیکارییا (لاکان) ییدا بیخینە ل ژیر ڤه کۆلینئ.

رێبازو تیورا ڤه کۆلینئ: ڤه کۆلین ل دویف رێبازا (وہسفی - شیکاری) ول دویف تیورا دەروونشیکارییا (لاکان) ی - قوناغا ئاویئە هاتیە شروڤەکرن.

پشکا ئیکۆ: وەرارا دەرروونییا مروؤفی د قوئاغا ئاوینەدا

سیستەمی خەیاڵی، دەرزینکا چوونە ژوورا تیؤرا دەرروونشیکارییا (لاکان)بیە. و ویستگەها دەستپیکرنا ئیکۆییە ل دویفچوونا ئەوان گورانکاریین ب سەر پیکهاتا دەرروونییا زارۆکیدا دەین. رپرەوی ئەفی دویفچوونی د میانەیا کومەکا پرۆسەیی (قوئاغا ئاوینە) دا خویا دبن. ئەو قوئاغا ((زارۆک تیدا ئەزاتییا خوە ل سەر بنەرەتەکی خەیاڵی پیکدئینیت)) (رایت، 1394: 95). ژ ئەفی پیگەھی (لاکان) (قوئاغا ئاوینە دکەتە بنگەهەکی سەرەکی بۆ سالۆخدانا قوئاغین وەرارا زارۆکی، و ئەفان قوئاغان ب قوئاغا بەری ئاوینە، قوئاغا ئاوینە، قوئاغا پشتی ئاوینە نافدکەت) (عبدالحمید، 2012: 119).

ئەف قوئاغە پیکفە ل ژیر نافی (قوئاغا ئاوینە) بەری بنیاتی تیؤرا دەرروونشیکارییا (لاکان)ی دادمەزرینن (مکاریک، 1383: 281) و ژلایەکی دی، مەودایی تایبەتمەندیین وەرارا دەرروونییا زارۆکی ل ئیکەم سیستەم ژ (تیورا سیستەمی سیانی) یا (لاکان)ی ب نافی (سیستەمی خەیاڵی) دەستنیشان دکەت، ئەوا (لاکان) ب قوئاغا پش ئویدی ددەتە نیاسین (بیرتنز، 1396: 208).

هەژی گۆتئیە، وەرارا دەرروونییا مروؤفی ل دویف تیؤرا دەرروونشیکارییا (لاکان)ی ب سی سیستەمان خویا دبیت، ئەو ژی سیستەمین

فەریرا کاریگەرییا ئەفی تاقیکرنی ل سەر هزرین (لاکان)ی، ((پیشکیشکرنا فەکۆلینەکی بوویە بنافی (The Mirror Stage) ل کۆنفرانسی نیف دەولەتی کۆمەلا دەرروونشیکارییی سالا (1936)ی (ھومر، 1388: 13).

بەلی ئەف دانە ژ ئەگەری پەیدابوونا ناکۆکیان دنافبەرا (لاکان)ی و سەرۆکی کۆنفرانسی ل گوفارا تایبەت ب کۆنفرانسی نەهاتە بەلافکر. هەتا سالا (1949)ی ل کۆنفرانسی نیف دەولەتی ل (زوریخ) دووبارە پیشکیشکر و دگوفارا تایبەت کۆنفرانسیدا بەلافکر (ھومر، 1388: 14). (لاکان) سەبارەت ئەفی دووبارە لی زفرینا خوە ل فەکۆلینا نافیری دبیرت: ((گرنگیا ئەوی رولی ئاوینە وەک تیگەه د پیکئینانا ئەزی ل پیکهاتا دەرروونی مروؤفیدا گیرای، و جھی خوە دنافا کارئ دەرروونشیکاریین فرەنسیدا کری، بوویە ئەگەر پشتی سیزدە سالان جارەکا دی کار ل سەر ئەفی تیگەھی بکەم)) ((Lacan، 94: 2002)). پاشان دانەیا دوماهییی سالا (1966)ی ل پەرتووکا خوە (نفسین - کتابات - Ecrits) بەلافکر. ل ژیر نافی ((قوئاغا ئاوینە وەک پیکهاتەک بۆ ئەرکی (ئەز)ی د ئەزموونا دەرروونشیکارییدا

The mirror stage as formative of the function as revealed in psychoanalytic experience)) (Lacan، 2002:93).

تیکھەلی دگەل دەوروبەرین خوە د ئیک جەستەدا دزانیت ژ ئەفی پیگەھی، (دەربازبوونا هەستان، دبیتە تاییبەتمەندییەکا ئەفی قوناغی ژ سیستەمی خەیاڵی، ئەوا د پەیوەندییەکا سۆزداریا سادە دا بەرجەستە دبیت) (ایغلتن، 2017: 15). ب گۆتەکا دی، ((دەربازبوون هاوتابوونەکا دەروونیا دناقبەرا جەستەیاندایە)) (ایغلتن، 2017: 16)، چونکی زارۆک د ئەفی قوناغیدا ((تەنھا ب بەیستن و دبیتنی چاقدیریا جیھانا دەوروبەرین خوە دکەت))، (عبدالحمید، 2012: 119)، لەورا ژ تاییبەتمەندییا ئەفی قوناغی ئەوہ ((چ ریکخستن و سنورین دیارگری و میکانیزمین بەرگری و بەرخودانی نین، هەرەسا چ تورین د نا ئیکدا چووین حەزین کپکریین مروفی ژ ل کارنین)) (کالویانف، 1398: 35).

ناشکرایە، ژیی دیارگری ئەفی قوناغی (ئاراستەیا رەفتارین زارۆکی تەنھا بەرەف تیرکنا پیداوایستین تاییبەتین بایلوژییە، ئەفجا پەیوەندییا (بەش - گشت) دناقبەرا ئەوی و ئەوین دیترا دروست دبیت، و ئەف ئەوی دیی کو ب رۆلی جیبەجیکرنا پیداوایستین ئەوی رادبیت، د میشکی زارۆکیدا خوە ب سەرشیوی فۆرمەکی یان دەنگەکی دچەسپینیت و هەتا ل دەمی نە ئامادەیا دایکی ژ ئەف فۆرمە خوە دمیشکی ئەویدا وەک پیگۆهورەک بۆ هەبوونا دایکی وەکی ئەوی دیار دبیت) (عبدالحمید، 2012: 119). بۆ نموونە ((دشیت هەبوونا دایکی ب ئاویەکی کاتی ب ریکا مژینا تەلا خوە

(خەیاڵی، هیماپی، کەتواری). ئەف سیستەمە د بنیاتین خوەدا هەلگرین کومەکا تاییبەتمەندیین ژیکجودانە و چ خالین هاوبەش د ناقبەرا ئەواندا نینە، بەلی (لاکان)، وەک سی سیستەمین خودان سیمایەکی هاوبەش رەفتاری دگەل ئەوان دکەت و ئەفی سیمایی هاوبەش دمیانهیا ئەوی سیمینارا ل سالا (1974 - 1975) پیدایشکیشکری ب ریکا (توپولوژیا گرپیا بۆرمۆ) دیار دکەت. ئەو ژ ب فەکرنا بازنەپەکی ژ پیکھاتا گرپیی، هەر دوو بازنەپین دیتر ژ فەدبن (Evans, 1977: 135) ب گۆتەکا دی، ئەف سیستەمە هەر ئیک یا دیتر تەمام دکەت، و هەمی پیکھە نوینەراتییا پیکھاتەپەکا دەروونیا ساخلەم دکەن. ئەفە ژ د میانهیا شروفاکەرنین (لاکان) بۆ هەر سیستەمەکی باسگری خویا دبیت.

دئەفی فەکوئینیدا مژارا مە ب تنی قوناغا ئاوینە د سیستەمی خەیاڵیدا و دی ب کورتی ل سەر هەر ئیک ژ قوناغین ئاوینە ئاخفین:

1 - 1 . قوناغا بەری ئاوینە:

رپەرەوی ئەفی قوناغی دناقبەرا ((ژدایک بوونی هەتا شەش هەیفیی)) دایە (عبدالحمید، 2012: 119). زارۆک د ئەفی ژیی سافادا ((ب پەیوەندییەکا هەف ژینگەھی (تکافلیە) دگەل جەستەیی دایکی دژیت. پەیوەندییەکا چ سنور و بەربەستین سەخت د ناقبەرا ئەواندا نینە)) (ایغلتن، 2006: 263). ب ئاویەکی کو ((نەشیت پیکھاتا خوە وەک وینە ژ کەسین دەوروبەر (ئەوین دی) جودا بکەت)) (ساراپ، 1382: 141). ب گۆتەکا دی، هەبوونا خوە ب

خه‌لکيهه، بۆ نموونه ده‌می ته‌خمینکرنا سیفه‌تین
که‌سایه‌تیا که‌سه‌کی)) (جونستون، 2020:10).
(لاکان) ل دویف ئه‌وی (تافیکرنا ئاوینه) یا
(هنری والون) ی سه‌بارت خوه دیتنا زاروکی د
ئاوینه‌ییدا دببیت: ((زاروکی مروفان د
ژیبه‌کیدایه، کو هیشتا هندی شامپانزه‌یه‌کی زی
شیانین دیارکرنا ژیری خوه نینه، دشیت
وینه‌یی خوه د ئاوینه‌ییدا ده‌ستیشان بکه‌ت.
ئه‌ف ده‌ستیشانکرنا زاروکی وه‌کی گازییا (من
په‌یداکر) یا (ئه‌رخه‌میدس) ییه و
(کوه‌لر) (***) ب هیمای زانینا هه‌لومه‌رجه‌کی
دزانیت، کو قوناغه‌کا بنه‌ره‌تییه د پینگه‌شتنا
ژیریا مروفیدا)) (Lacan، 2002:94)،
دهرئه‌نجامدا دگه‌هته دوو خالا، ((یا ئیکی):
زاروکی ئه‌وی وینه‌ی ب جیمکی خوه دزانیت و ژ
بۆ فه‌دیتنا ئیکپارچه‌ییا جه‌سته‌یی خوه مفای
ژی وهر‌دگریت. یا دووی: ئه‌ف ئیکپارچه‌ییا
زاروکی ته‌نها د هه‌بوونا (ئه‌وی دی) دا ب ده‌ست
دکه‌فیت)) (کالویانف، 1398: 96).
ل دویف ئه‌فی شوپی، خالین دیارگری
ئه‌گه‌ری ئه‌وی گازییا ب هه‌یه‌جانا زاروکی ل
به‌رامبه‌ر دیتنا وینی خوه روون دکه‌ن، ئه‌و ژ
(زاروکی بۆ ئیکه‌م جار دشیت ده‌ستیشانا
وینه‌یی خوه د ئاوینه‌ییدا بکه‌ت و جه‌سته‌یی
خوه د فۆرمی یه‌که‌یه‌کا ئیکگریتا ببنیت))
(موللی، 1398: 152)، چونکی ((هه‌تا ئه‌وی
ده‌می زاروکی زانینا سنورین فیزیائین
جه‌سته‌یی خوه نه‌بووینه)) (ابراهیم،
2005:39). و ((ئه‌ندامین جه‌سته‌یی خوه و

ته‌خمین بکه‌ت)) (موللی، 1398: 37). هه‌لبه‌ت
گرنگیا ((ئه‌فی شیانا زاروکی ل ته‌خمینکرنا
ئاماده‌ییا دایکی دبیته ئیکه‌م ده‌ستپیک بۆ هه‌ولا
زاروکی ژبو ده‌ستقه‌ئینانا سه‌ربه‌خوه‌یی))
(موللی، 1398: 37). که واته، ده‌ستپیکا
شیانین خه‌یالکرنی وه‌ک تایبه‌تمه‌ندییه‌کا
مروفی بۆ قوناغا به‌ری ئاوینه دزفریت و ل
قوناغا ئاوینه گه‌شه دکه‌ت و روئی خوه دئا‌فاکرنا
(ئه‌زا نموونه‌یی) دا دگریت.

1-2. قوناغا ئاوینه:

قوناغا ((ده‌ستپیکا خوه‌نیاسینا زاروکییه
وه‌ک کیانه‌کی ئورگانیزمی زیندی)) (ابراهیم،
2005: 38). ئه‌ف پرۆسه ژ ((ده‌ستپیکا شه‌ش
هه‌یفیی هه‌تا دوماهیا هه‌ژده هه‌یفیی))
(Evans, 1997: 118) ئه‌و زی، ((زاروکی به‌ری
فیربوونا زمانی، خوه د ئاوینه‌ییدا دببنیت و
شه‌یدایی وینی خوه دبیت، بی کو بزانیته‌وا
ئه‌و دببنیت ته‌نها وینی وییه نه‌ک ئه‌و ب
خوه‌یه)) (اسحاقیان، 1381: 32)، به‌لکو ((ئه‌و
وینه ده‌لیقه‌یا خوه نیاسینی دده‌تی)) (بالمی،
1988: 43). ئه‌وی ((ب ئاوايه‌کی خه‌یالی
فۆرمه‌کی دده‌ته خوه، و ب بیژه‌یا (ئه‌ز)
ناسنامی ب خود ئاگه‌هییا خوه دبه‌خشیت))
(اسحاقیان، 1381: 32). ژ ئه‌فی پیگه‌هی
(لاکان) ((سیسته‌می خه‌یالی ب گرنگترین به‌شی
ب ئاگه‌هییا مروفی دزانیت)) (لواین، 1397:
38)، چونکی ((ئه‌ف سیسته‌مه‌ پتر ژ سیسته‌مین
دیتر گریدایی که‌توار و روتینا ژيانا رۆژانه‌یا

(دروستبوونا (گرییا خه‌یالی) ئەوا بسپۆرین دەروونشیکاری ل ژیر نافی (نەرگسیهت) ی هه‌ولا تیگه‌هشتنا ئەوی دهن) (بالمی، 1988: 42). باندۆرا ئەفی چهندی ژ ل سهر زارۆکی ئەوه ژلایه‌کی، دبیته ئیکه‌م خالا په‌یدابوونا کریارا لاساییکرنی ل ده‌ف زارۆکی، ژلایه‌کی دیتر ژ، زارۆک دئیک دهمدا دنافبه‌را دوو هه‌ستاندا دژیت، هه‌سته‌کی پارچه‌ پارچه‌ بووی، دگهل هه‌سته‌کی خوه‌راگریا هیز و کاملانی. ل فیره‌دا زات بریارا ئیکبوونی دگهل وینه‌یی د ئاوینه‌ییدا دده‌ت، چونکی ((کاملانیا وینه‌یی د ئاوینه‌ییدا گه‌فین ژیکه‌هه‌تیان و پارچه‌ پارچه‌ بوونی ئاراسته‌ی زاتی دکه‌ت. ئەه‌فجا گرژییه‌کا په‌له‌ماریی دنافبه‌را زات و وینه‌ییدا په‌یدا دبیت. ئەه‌ف گرژییه‌ ژناف ناچیت هه‌تا زات خوه‌ دگهل ئەوی وینه‌ی دکه‌ته ئیک لقیره ریخراوا ئەزی ئافا دبیت)) (در، 2015: 162). ل دویف ئەفی شوپی، ((زارۆک یه‌که‌یا زاتی خوه‌ ب ریکا ئەوی ئیزدواجیه‌تا وینه‌ی دناسیت)) (اوزیاس واخرون، 1972: 182)، له‌ورا ژ (لاکان) ((په‌یدابوونا (ئه‌ز) ئیکه‌م جار بو قوناغا ئاوینه‌ فه‌دگهرینیت، ئەوا ژ دهرئه‌نجامی پرۆسین خه‌یالیین ل دویف ئیکین هه‌قه‌به‌رکران په‌یدابووی)) (ستروک، 1996: 178) ئەوه‌ه‌قه‌به‌رکرین ژ خوه‌ دیتنا زارۆکی د ئاوینه‌ییدا ده‌ستپیدکه‌ن و د سی قوناغاندا دهر‌باز دبیت. ئەوه‌ ژ:

1 - 2 - 1 - قوناغا ئیک:

نوینه‌راتییا ئیکه‌م خوه‌ دیتنا زارۆکی د

راسپاردیه‌ین وی ب فورمه‌کی ناهه‌ماهه‌نگ و ژیک فه‌قه‌تیایی و په‌رت و به‌لاف‌دزانی)) (مولی، 1398: 151) و ژلایه‌کی دیتر ژ، ئەوه‌هه‌سته بو‌دروست دبیت کو جه‌سته‌یی وی ئیدی به‌شه‌ک نینه‌ ژ جه‌سته‌یی (دایکی)، به‌لکو هه‌بوون و پیناسا تایبه‌تا خوه‌هه‌یه (مولی، 1398: 152). ئەه‌ف هه‌ستی بو‌زارۆکی دروستبووی، ((ب ئامازیه‌ین جودا جودا دهر‌برینی ژ مژیلبوون و خو‌شحالی و ئاسوده‌ییا زارۆکی دکه‌ن ئەوا (لاکان) ب (التقلد الابه‌تاجی - نواندنا شادیی) ناف دکه‌ت)) (کلیمان، 1988: 25). ئارمانجا زارۆکی ئەوه‌، ((دایک ب ئەفان ئامازیه‌ین ئەوی، ب کارفه‌دانه‌کی راستیا ئەوی شادیا وی بپه‌ژرینیت)) (پاینده‌، 1388: 30). ئاشکرایه‌، ئەه‌ف هه‌ست و کارفه‌دانین زارۆکی ل هه‌مبه‌ر وینه‌یی وی، ته‌نها ره‌فینه‌ ژ ئەوی ژبواری، ئەوی دراستیدا هیشتا نه‌شیت کۆنترۆلی ل سهر لقیین جه‌سته‌یی خوه‌ و دابینکرنا پیداو‌یستین وی بکه‌ت، له‌ورا ئەوه‌هه‌ست - زالبوون و ده‌سته‌ه‌لاتاری - ((ژبلی خاپاندنه‌کی چ‌تشته‌کی دیتر نینه‌، چونکی ل سهر مانده‌لکرنا که‌تواری دروست بوویه)) (مولی، 1398: 152). ب ئەفی ره‌نگی ((کریارا (وه‌که‌ه‌فکرنا ناسنامی - Identification) وه‌ک تیگه‌هه‌ک دبازنه‌یا وه‌رارا ده‌روونیا زارۆکی‌دا دیار دبیت، کو میکانیزمه‌کا ده‌روونیه‌، دمیانه‌یا ئەویدا زارۆک ل سهر هندی راده‌یت وینه‌یی خوه‌ دگهل وینه‌یی ئەوی که‌سی دبینیت یه‌کسان بکه‌ت)) (مولی، 1398: 153). ئەه‌ف ژ دبیته‌هه‌گر

1 - 2 - 3 - فوناغا سییی:

ئهو فوناغه ((پشتی زارۆك دزانیت ئهو وینه وینی ویه، ب پرۆسهیا زالبوون و دهسته‌لاتدارییا وی رادبیت: ل دویف چه‌زا خوه یارییا پیدکته، ئاماده و به‌رزه دکته، ئهو ژی د میانهیا ههستی خوشی و سه‌رکه‌فتنییدا ب ته‌مامی به‌روفازی ئه‌وی ههستی بی ئومیدی و لاوازییی زالبووی ل سه‌ر ئه‌وی ده‌می د دۆخی پارچه‌پارچه‌بووییدا)) (حب الله، 2004: 125).

پوخته‌یا هزرا (لاکان) ی سه‌بارته وهرارا ده‌روونییا زارۆکی د فوناغین نافه‌ریدا ئه‌وه ((زارۆك فی‌ر دبیت د فۆرمه‌کی خوراگردا هه‌ست ب خوه بکته، لی ئهو ئه‌فی چه‌ندی ب هاریکارییا وینه‌یه‌کی ئه‌نجام‌ده‌ته، کو نه‌ ته‌نها وه‌که‌فی وی نینه، به‌لکو ل هه‌مبه‌ر وی یی جیاواز و بیانییه)) (مکاریک، 1383: 114).

ئه‌گه‌رین ئه‌فی چه‌ندی ژی (لاکان) فه‌دگه‌رینیته‌فه ((په‌یگه‌هشتنا زوو یا ئیدراکا دیتنی، ئه‌وا به‌ایی خوه وه‌ک مملانییه‌کا ئه‌رکی دزانیت)) (بالمی، 1988: 42) واته‌ دیتن روۆی خوه د وهرارا (ئه‌ز)یدا دگه‌ریت. ب ئه‌وی چه‌ندی کو ((ئه‌ز یه‌کسانه‌ ب ئه‌وی وینه‌یی ئه‌م خوه د نافدا دنیا‌سین، دگه‌ل ئه‌زه‌کی دیتری بیانییه‌ کو ئه‌م ب هاریکارییا وی خوه ب ریکا (ئه‌وی دی) دنیا‌سین)) (نظری، 1397: 316). ژ ئه‌فی په‌یگه‌هی، (ئه‌ز) د دیتنا (لاکان) یدا ((به‌رده‌وامییا ئه‌وی ره‌وتا نه‌رگسییه، ئه‌وا ل سه‌ر بنیاتی وی به‌ای دده‌ینه رمانه‌کا خه‌یالی بوۆ زاته‌کی ئیکگرتی دمیانه‌یا ئه‌وی فه‌دیتنا مه‌ بوۆ

ئاوینه‌یی‌دا دکته ((ئیدراکا زارۆکی بوۆ ئه‌وی ره‌نگه‌دانئ ئه‌وه، کو بوونه‌وه‌ره‌کی راسته‌قینه‌یه هه‌ول دده‌ته خوه نیزی‌ک بکته یان بگه‌ریت، و ب ئامازه‌کا خوشحالییی ده‌ربرینی ژ هه‌ستی خوه دکته و ئه‌ف وینه‌یی کو وینی ویه، ب وینی که‌سه‌کی دیتر دنیا‌سیت، و وینی که‌سی دیتر (ئه‌وی دی)، به‌روفازی ئه‌فی چه‌ندی ب وینی جه‌سته‌یی خوه دزانیت)) (بالمی، 1988: 41). واته‌ هه‌یشتا زارۆك د ئه‌وی دۆخی ئاویته‌بوون دگه‌ل جه‌سته‌یی دایکی دژیت و ئیدراکا سه‌ربه‌خوه‌بیا جه‌سته‌یی خوه ژ ئه‌وی نینه، به‌لکو به‌روفازی هه‌بوونا خوه د میانه‌یا هه‌بوونا ئه‌ویدا دبینیت.

1 - 2 - 2 - فوناغا دووی:

د ئه‌فی فوناغیدا ((زارۆك تیدگه‌هیت ئه‌و ته‌نها وینه‌یه‌که و نه‌بوونه‌وه‌ره‌کی راسته‌قینه‌یه؛ له‌ورا به‌ره‌ف گرتنا وینه‌ی ناچیت و لیگه‌ریانا (ئه‌وی دی) یی ل پشت ئاوینه‌ی ناگه‌ته)) (بالمی، 1988: 41)، ئه‌فه ((فوناغه‌کا بنه‌ره‌تییه، چونکی زارۆك شیا جوداهییی دنا‌فه‌را خوه و (ئه‌وی دی) دا بکته، بوۆ دیار دبیت ئه‌و وینه‌یی دبینیت وینی ویه ئه‌فجا خوه دگه‌ل هاوتا دکته داکو ببیته‌ کا‌کلا ده‌سته‌پیکیا (ئه‌ز)ا ئاخفتنکه‌ری)) (حب الله، 2004: 124)، ئه‌فه وی دگه‌هینیت، زارۆك ئه‌زاتییا خوه ل سه‌ر بنه‌ره‌تی کاملانییا وینه‌ی ئا‌فا دکته، ئه‌و کاملانییه دبیته‌ پالده‌ره‌ک بوۆ داپۆشینا کی‌ماسییا جه‌سته‌یه‌کی ناهه‌ماهه‌نگ د یه‌که‌یه‌کا ئیکگرتیدا کو پیشت د ئه‌وی هه‌ستیدا ژیا‌یه.

نه‌رگسییه‌تی و (ناسناما زاتی) و (میکانیزما و ده‌که‌فکرنی - هاوتابوون) ئی چارچوؤفی گشتیی وهرارا ده‌روونی د قوناغا ئاوینه‌ییدا پیک دئینن، وپیکفه‌ رووی پهبیدا بوونا (ئه‌ز) ئی خویا دکهن، ئه‌وا (لاکان) ب ((ئه‌زا نمونه‌یی)) (نلووف، 2005: 29) نافدکته؛ چونکی (تاک ب ئاوايه‌کی خه‌یالییی ئاره‌زومه‌ندانه ل دويف حه‌زین خوه وینه‌یه‌کی ژ هه‌بوونا خوه ئافا دکته).

ئاڤاکنه‌کا ل سه‌ر بنگه‌هین خاپاندن، لادان و هاوتاییکرنی، ئه‌فجا ((خه‌یال یه‌که‌مین کرداری راسته‌قینه‌ی مرؤفه، مرؤف سه‌ره‌تای سه‌ره‌تا بوونه‌وه‌ریکی عه‌قلانی واقعی نییه، به‌لکو مه‌خلوقیکه خه‌یال دروستیده‌کات)) (عه‌لی، 2020: 106).

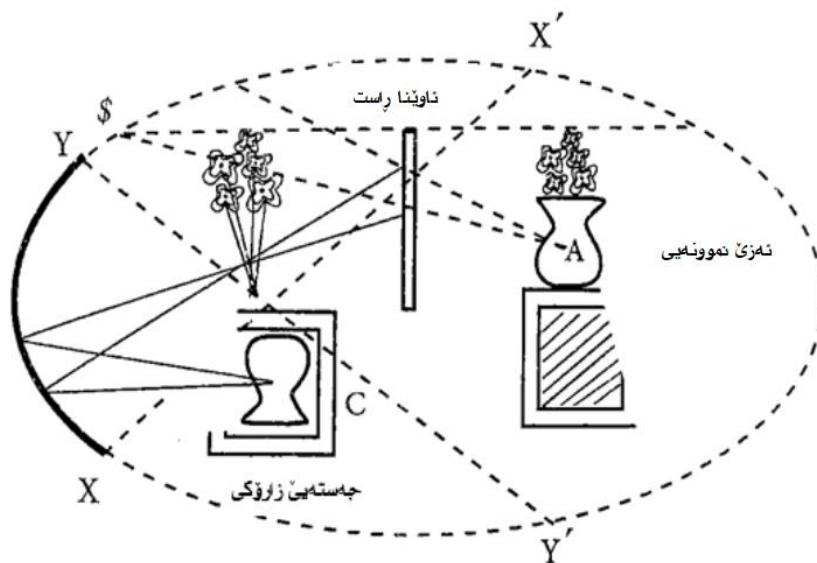
(لاکان) ئه‌فی پرؤسه‌یا خوه دیتنا د ئاوینه‌ییدا ب تاقیکرنه‌کا ساده یا فیزیائی د ئه‌فی وینه‌یدا دیاردکته (موللی، 1388: 31،

32):

تشته‌کی د جیهانیدا کو بشین خوه دگهل هاوتا بکه‌ین)) (ایغلتون، 2006: 264).

هه‌ژی گۆتنييه، ((ئه‌م وینه‌ دروست بوونه پیش هاتنه ناوه‌وی زمانه، که دوای ئه‌وه‌ی زمان ده‌چپته ناوه‌وه، خود ده‌بیت بزانیته چون ئه‌م وینه‌یه له سیسته‌می کۆمه‌لایه‌تیدا جیگر بکات و گه‌توگو بکات بو ریڤکخستنی پهبوه‌ندیه‌کانی له گهل ئه‌وانی دیدا)) (کۆمه‌لیک نووسه‌ر، 2005: 71). مه‌به‌ست ژ ئه‌فی وینه‌ی، ئاراسته‌یین چه‌وانییا هه‌لسوکه‌فتا مرؤقییه به‌ری بکه‌فیه‌ ژیر یاسایین زمانی، ب واتا ریڤکخستن و سانسورکرنی، وینه‌کی گشتیی ئازاده و بی سنور و به‌ربه‌سته، به‌ل ب فی‌ربوونا زمانی و یاسایین ژینگه‌ها جفاکییا تیدا دژیت ئه‌ف هه‌لسوکه‌فته چارچوؤفه‌کی تایبه‌ت و سنوردارگری ب خوه‌فه‌ دگریته.

ل دويف ئه‌وی ریره‌وا زنجیره‌یا پرؤسین خوه دیتنا زاروکی د ئاوینه‌ییدا به‌رجه‌سته‌بووین، خویا دبیت، تیگه‌هین (خود شه‌یدایی -

پیتا (C) ئاماژەبە بۆ جەستەیی زارۆکی
هێلا (XY) ئاوینا قەوری-کود (مقەر)
دگەهینیت، کو دشیئ نوینەراتییا کو ئەندامی
دەمارین زارۆکی بکەت. ئاوینا راست، دایکە کو
دبیتە ئەوی دیئ رەسەن و ئیکەما زارۆکی.
زارۆک وەک بکەرئ دەروونی ژ خالا (\$)
سەحەگەتە ئاوینا راست کو دایکە و حەزا وییە،
ل دویف ئەفی چەندی د خالا (A) (قافک)
جەستەیی خوە کو هەتا وی دەمی ب ئاویەکی
دناف ئیکداچووی دگەل دایکی بوویە، ب ئاویەکی
دروست ژ دەرڤەیی هەبوونا وی ب شیوی
وینەبەکی جودا و سەربەخۆ ژ خوە دزانیت.
ئەف قافکی (A) ئەزا دەروونی - نمونەبیا
زارۆکییە و گولین وی حوکمی دەربرینا خەیا
هەبە و توخمی رەسەنی پەیدا کرنا
خودشەبەداییا تاکی (نەرگسبەت) ئیکدئین،
ئەو توخمی هزر و تەخمینەکا نە دروست و بی
بنەما بۆ دروست دکەت، کو شیانی خوە راگری
و دەستەلاتداریی ل سەر ژیاننا خوە هەبە.
هەژێ گۆتنبیە، ئەو خالین ئیک ل دویف ئیکن
ل پشت ئاوینا راست ژ بۆ هندی هاتینە چیکرن،
داکو نەرستییا ئەوی وینەیی د ئاوینەبیدا
دروست بووی پیشان بەدەت، ئەوی ئیکدا هەلگری
شانازیکرنا زارۆکی ب خودی خوە.

دشیین بیژین، ئەف وینی تاقیکرنا فیزیایی
دچوارچۆفی ببین و پراکتیکیدا، ئاماژەکا
روونە بۆ داگوکی کرنا (لاکان) ل سەر بۆچوونا

خوە دەربارەیی (ئەز) کو ل سەر بنیاتی وەهەم
و خەیا لان ئافا دبیت.

1 - 3 - قوناغا پشتی ئاوینە:

دەرازینکا دەستپیکرنا سیستەمی هیمایبە.
زارۆک هییدی هییدی بەرەف فیروونا زمانی
دچیت هەر ژ ((18 مانگی بۆ 4 سالی، لەم
قوناغەدا، مندا ل زمان بە دەست دەهینیت))
لەورا ژ روانگەبیا بۆچوونین (لاکان) یفە دبیتە
قوناغا ((دیاربوونا هەفرکیبەکا بەردەوام
دناقبەرا (ئەزا نمونەبیا) و پیکهاتین گرنگین
جفاکی)) (عبدالحمید، 2005: 120).

ل دویف ئەفی شوی قوناغا پشتی ئاوینە
قوناغەگە تیکرایا هەست و زانیین زارۆکی یین
هەردوو قوناغین پیکهاتا سیستەمی خەیا
(قوناغا بەری ئاوینە - قوناغا ئاوینە) ب خوە
فەدگریت، و زارۆکی بەرەف جیہانا هیما و
ئاماژەبیا نارااستە دکەت.

تیکرایا شروڤەکرین هەر سی قوناغان -
بەری ئاوینە، ئاوینە، پشتی ئاوینە - ل دویف
تیورا دەروونشیکاریا (لاکان) ی خویا دبیت،
مروڤ هەر ژ ئیکەم چرکەبیا ژدایک بوونی روی
ب روی کارلیککرنا دەرەکی دبیت. ئەف
کارلیکە ل دویف وەرارا ژیری، جەستەبی،
دەروونی کومەکا گوهورینان د قوناغین ژیی
مروڤیدا بەرجەستە دکەت. گوهورینین ژ دایک
بوونی هەتا هەژدە هەبیبی، دبنە بنەمایین
پیکهاتا سیستەمی خەیا، ئەو سیستەمی دبیتە
بنیاتی هەمی قوناغین ژیی مروڤی، چونکی ((تا

چەرۆکنقیس ھەلۆیستی ھەلبژارتی دکەتە ھیفیئیی بەرجەستەکرنا دۆخی دەروونییی کەسایەتیا سەرەکی د چەرۆکیدا. بۆ ئەفی مەبەستی، بوویەری ب سالۆخانا کارفەدانین د رەفتار و کریارین کەسایەتیییدا دیاردبن فەدگیریت. ب ئەفی چەندی، دیتنەکا گشتگیر ژ دۆخی دەروونییی کەسایەتیییدا پەرەگرافا ئیککی ژ دەستپیکرنا چەرۆکی ددەتە دەست و ب زاتەکی بی ھیزی نقوومبووی د دابیشین ژیانیدا بەرجەستە دکەت و ب ئەفی رەنگی فەدگیریت: ((دەما ژ کۆلانی بەر ب مال ھاتی، دابیزۆ ھەر لنگەک وی کەفرەک پێفەپە. ھزار ھزر و بیران د مەشتۆخی وی دا شەرەنێخ دکر؛ دەست تەنگی، ھەفالین بپسۆز... خودانین ھزر و بیرین بابەلیسکی، خەلکی دلوفانی ژبیرکری، درافی بوویە بنەکۆکا ژیان، (...)) (عمر، 2014: 17) ژ ئەفی روانگی، قۆناغین وەرارا دەروونیا کەسایەتیا (شیرزاد) ی دقۆناغا ئاویئەدا، کەفتییە بەر خواندەنەکا رەخنا دەروونشیکاری - لاکانی، ئەوا د میانەیا زنجیرەکا دەربرینین نامازەیی ب ئەفی رەنگی ل خواری بەرجەستەبووی:

1 - قۆناغا بەری ئاویئە:

دەربازبوونا ھەستان، وەک بنەمایەکی قۆناغا بەری ئاویئە، ئەوا ژ ئەنجامی پەیوندیەکا سۆزداری پەیدا دبیت، نوینەراتییا ئەوی دەمی دکەت؛ ئەوی زارۆک د ھەستین ئیکبوونەکا جەستەیی دگەل دایکییدا دژیت بی کو ھەست ب ھەبوونا خوہ یا جودا بکەت. ئەف پروسیسە ل

کوتایی تەمەنی لە گەلی دایە و لە گەل دەستوری رەمزیدا کار دەکات)) (کۆمەلیک نووسەر، 2015: 50)، واتە رەھ و ریشالین خوہ ب کویراتی د ریرەوی ژیانا مروفایدا دادھیلپت و شینوارین کاریگەرییا خوہ دکریار و رەفتارین مروفایدا بەرجەستە دکەت.

کورتەچەرۆکا (میفانی نەوہخت)، ئەفی چەندی ب ئاویەکی دیار د ریرەوی پێشداچوونا ھەلۆیستی فەدگیرایی کەسایەتیا (شیرزاد) ی د کریار و رەفتارین ئەویدا بەرجەستە دکەت.

پشکا دووی: خواندەنەکا لاکانی بۆ کەسایەتیا کورتە چەرۆکا (میفانی نەوہخت) دقۆناغا ئاویئەدا

(میفانی نەوہخت) ناف و نیشانی کورتە چەرۆکی و فەدگیرانا ھەلۆیستەکی ژیان سەردەمی رژیما بەعسە. (شیرزاد) کەسایەتیا سەرەکییە، ژلایی کاربەدەستین ئەفی رژیمی دەیتە داخوازکرن ب مەرەما وەرگرتنا زانیاریان ل دۆر کەسەکی گومانلیکری ب نافی (نازاد). کو ل دەمەکی ھەفالی (شیرزاد) ی بوویە ل کولیژی، پشتی دوو سالین رەقییە ژ دەرەفی وەلاتی، نامەکی بۆ (شیرزاد) ی دەنییریت؛ بەلی دیارە بەری بگەھیتی، دگەھیتە دەستی ئەوان؛ لەورا ھندەکان فریدکەنە بەر دەرگەھی مالا وی و دبیزنە دایکا وی دەمی دەیتە مال بلا بەیتە بنگەھی.

تە ھەبە و گۆت "چو نینە بلا نەترست" ((
(عمر، 2014: 18) د ئەفی پەراگرافیدا
کارتیکرنا بەرسقا دایکا وی کو ژ رەخەکیقە
ناخفتنا نەراستە و خویا زەلامەکی بنگەھیبە، ب
ئاوایەکی زنجیرەیی ئیک ل دویف ئیک د
رەفتارین کەسایەتیدا خویا دبن: ((پیسترکی
پین وی گرتن و (بلا نەترست) رەھین وی
ھنجین)) (عمر، 2014: 18) پیسترکی پین وی
گرتن/ ئامازەبە بو ئیکەم دۆخی شۆکبوونی،
ئەوی ل دویف خودا شەپرزەبیی پەیدا دکەت.
ئەفە ژی ئیکسەر د لەزاتییا شیوازی
پرسیارکرنی دگەل خودا خویا دبیت، دەمی
دگەل خودە دناخفتیت: ((من چ کریمە؟ من چ
گۆتیە؟ ئەز دگەل کی گەریمە؟ دگەل کی
ناخفتیمە؟ من بەری خودایە کی؟ ئەز چوویمە
کیقە؟ ئەز دبەر کی را بۆریمە؟ کی دگەل من
ناخفتیبە؟)) (عمر، 2014: 18) باندورا دۆخین
دیارگری - شۆکبوون و شەپرزەبی - ئەوین
ژیدەری وان فەدگەریتە ئیکەم خودە دیتنا
مروفی دئاوینەیبیدا، پەیدا کرنا دۆخەکی
دوودلیی نەئارامە، د ئەوی پیداپوونا
(شیرزاد)ی دکریار و رەفتارین خودا کری، د
مۆنۆلۆگا ئەویدا بەرجەستە دبیت: ((ئەفرۆ:
ھندی (ئەفرۆ) فەکۆلافە چو تیدا نەدیت.
دوھی: ئەوژی وەسا!؟ من چو یی خوھەر بو وان
نە گۆتیە، نە کریبە. پیر: نۆ. نە من چو
گۆتیە، نە کریبە. بەتر پیر: دانئ سپیدی ل
کوليجی بووم ژ خواندنئ پیفە، نە من چو
کریبە، نە گۆتیە)) (عمر، 2014: 19)

دەستەواژەیا ((سەری خوھ راکر، ھندەک ترسا
لسەر رووی دایکا وی گەھشتە وی ژ)) (عمر،
2014: 17) دیار دبیت. لقیڕە (ترس) ئەو
دۆخی دەروونیە وەک ھەستەک دناقبەرا
(شیرزاد)ی و دایکا ویدا ھاتیە فەگواھستن.
ھەر وەسا ئەف ھەستە جارەکا دی ل دەمی
(شیرزاد) بەرەف بنگەھی دچیت دووبارە
دبیتەفە، بەئ ئەفی جاری دەربازبوونا ھەستی
دناقبەرا (شیرزاد) ی و (بنگەھی) دایە کو ب
ئەفی شیوەی ھاتیە سالوخدان و فەگیران:
(نیزیکی بنگەھی بوو، گافین خوھ گران کرن...
گەھشتە پرسگەھی نەزانی چ ببیژە... دبن
لیفان فە ھندەک پەیف فەجوون، ئەو ب خوھ
ژی تینەگەھشت)) (عمر، 2014: 21) ئەفە ژ
فەدگەریتە ئەوی بەگراوھندی ب ترس و
سەھمی بنگەھی پۆلیسان ب گشتی د میشکی
مروفیدا ئافاکری تاییبەت ژی ل سەردەمەکی
دیارگری وەک سەردەمی رژیم بەعس.

2 - قوناغا ئاویئە:

وھارا دەروونییا کەسایەتییا چیرۆکی دئەفی
قوناغیدا خوھ ب دۆخین شۆکبوون، شەپرزەبی،
زالبوون ل سەر شەپرزەبیی ل سەر بنەمای
خوھ خاپاندنی، ئافابوونا ئەزا نموونەیی،
نەرگسیبەت، ھەلچوونین پەلەماری د ئەفان
یەکەبین فۆرمین دارژتی ژ دەستەواژەیا
پرسیارکرن (شیرزاد)ی ژ دایکا خوھ
دەستپیدکەت، ئەوژی دەمی دبیریتی: ((- چ
دقییان؟

- کویخای گۆت، "بلا بچە جەئ وان" شۆلەک ب

2014: 20) ب ئەفئ بریارئ (ئەزا نمونەهیا) کەسایه‌تیئ ب دەرپرینا ((- ئەز ژ چ دترسم؟ ئەز د...)) (عمر، 2014: 20) ئافا دبیت و رۆئ خوه دجیبه‌جیکرنا ئەرکئ خوهیئ دروستکرنا وههم و خه‌یالین خوه خاپاندنی دگیریت. ئەفه ل دهسته‌واژه‌یین بریاردانا (شیرزاد) ی بۆچوونا بنگه‌هی خویا دبن ((تی یئ چافئ وی هنده‌ک تشت دیتن، ئی راست د چۆ و دگۆته خوه: من چ ژیه؟)) هەر وهسا ((بهیست په‌کی دگۆته هه‌فانئ خوه بنیرئ. دلئ خوه خوهش کر کو نه باسئ وی په و له‌زاند گوه کرنه کفر و چافین خوه کرنه گۆپال)) (عمر، 2014: 20). وه‌ک دیار ئەفه دهسته‌واژه ئاماژئ ب به‌رده‌وامیا هه‌فرکیئ دنافه‌هرا (زات) و (ئەزا نمونەهیا) کەسایه‌تیئ ددهن. ئەفه‌ژئ گه‌له‌ک ب ئاشکرایي هەر دیسان ل بریاردانا (شیرزاد) ی بۆچوونا بنگه‌هی خویا دبیت ((دهفئ وی ئەفه په‌یفه دگۆتن و دلئ وی تشته‌ک دی دگۆت)) (عمر، 2014: 19) ده‌ف/ نوینه‌راتیا ئەزا نمونەهیا وی دکه‌ت ئەوا خوه ب وههم و خه‌یالان دخاپینیت. دل/ زاته ئەوئ راستیا خوه وه‌کی هه‌ی دزانیت.

دهمئ زات ژ چه‌نگین خاپاندنا ئەزئ دهرده‌کفیت و ب سهر ئەوئ راستیا خوه پئ خاپاندی هه‌لدبیت تووشی هه‌لچوونه‌کا په‌له‌ماری دبیت. ره‌نگه‌هه‌دانا ئەفئ چه‌ندی د کەسایه‌تییا (شیرزاد)یدا دهمئ دگه‌هیته بنگه‌هی، ژ ئەنجامئ ئەوئ فشارا زیده‌یا ترسئ ل سهر دهروونئ وی خویا دبیت و په‌شیمانی ئەوئ خوه خاپاندنی دبیت، ئەوا ئەزا نمونەهیا وی

دووباره‌کرنا "نه من چو گۆتییه، نه من چ کرییه" هیزه‌کا خوه‌رازیکرنی پیدبه‌خشیت، دا کو ل سهر ئالۆزی و گرژیین دهروونئ خو زال ببیت. ئەفه‌ژئ هیئدی هیئدی ئەوی به‌ره‌ف میکانیزما وه‌که‌ه‌فکرنا ناسناما خوه دگه‌ل ئەوی وینه‌یئ دبینیت ئاراسته‌ دکه‌ت ، ((پشتی هزرا ره‌فئ ژ سهرئ خوه دوور کری، بریاردا بچت وه‌ک ههر میره‌ک ژ خوه رازی)) (عمر، 2014: 19) ئەفه دهرپرینه، نی‌زی‌کبوون ژ بریارا ئیکبوونا زاتی دگه‌ل ئەوی وینه‌یئ کاملانئ دمیشکئ خوه‌دا دروستکری خویا دکه‌ت. ئەه‌ژئ میره‌ک ژ خوه رازی: میره‌ک/ وینئ جه‌سته‌یه‌کئ کاملانئ هه‌ماهه‌نگ دگه‌هینیت. ژ خوه رازی/ باوه‌ریبه‌کا ته‌مام، بی‌منه‌ت و ژ خوه پشتراست، خوه سه‌پاندن و هنده‌کا غرورئ ژئ دگه‌هینیت. به‌لئ ئەفه ئیکبوونه‌ دگه‌ل وینه‌ی بی هه‌فرکی ته‌مام نابیت، ئەفه‌ ژئ ل په‌که‌یین فۆرمیئ مۆنۆلۆگا (شیرزاد) ی ل دهمئ چوونا بنگه‌هی به‌رجه‌سته دبیت : ((- بچم یان نه. ژ خوه قه‌هری و کەسانئ وی دار دزکی را کرن و گۆتی: ترسنۆک، نه‌میر...)) (عمر، 2014: 20).

ئەفه ئەو ویستگه‌ها وهرارا دهروونیا کەسایه‌تییا چه‌رۆکیه‌، ئەوا تیدا زات ژ وینه‌یئ کاملانئ د ئاوینه‌ییدا هه‌ره‌شین ترسا پارچه پارچه‌بوویا خوه وهردگریت. ئەفه‌جا نه‌چار دبیت خوه دگه‌ل ئەوی وینه‌ی هاوتا بکه‌ت و ئەزاتییا خوه پئ ئافا بکه‌ت ((دناف دابیشا چوون و نه چوونئ دا هشی وی هاته سهری و زانی ئەفه نه جه‌ئ راوه‌ستان و دامانییه)) (عمر،

سەلماندنا خوہ، ئەوا ھیزا خوہ ژ ھەژیکرنا خوہ وەردگریت. ب گۆتھەکا دی، غرورا ئەوی وێرەکی پێبەخشی.

3 - قۆناغا پشٹی ئاویئە (***) :

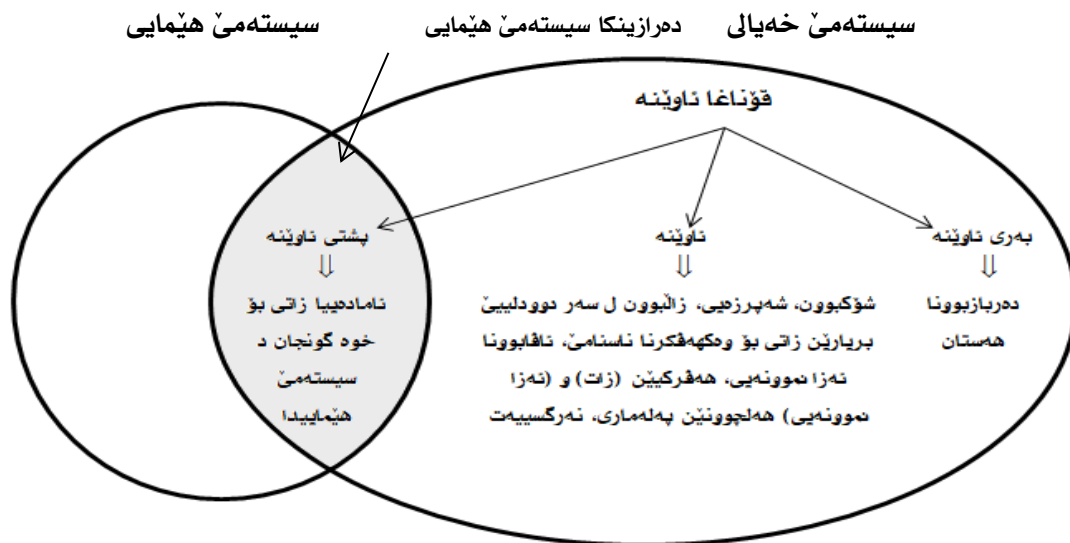
ئەف قۆناغە د مۆنۆلۆگا (شیرزاد) یدا ل بنگەھی بەرجەستە دبیت: ((گۆتە خوہ؛ خشیم! ئەفی دەرئ میرانی پی دفتیت داگو مروؤف ب پپیین خوہ بەیتیی!)) (عمر، 2014: 22). میرانی پی دفتیت / ئاماژەبە بۆ ملکە جیوونا زاتی کەسایەتییی ب یاسایین (باب) و (زمان) ی ئەویئ ھەستا سانسور و بەرتەنگیا ئازادییی پیدبەخشن.

نموونین شروؤفەگری، ئاماژەنە بۆ رەنگفەدانا قۆناغین وەرارا دەرروونیا کەسایەتییا (شیرزاد)ی دقۆناغا ئاویئە ژ تیورا دەرروونشیکارییا (لاکان)ی و ب ئەفی ھیلکارییی دشیین پتر روون بکەین:

بۆ دروستکری و ھیزا چوونی دایی ((پیلەک تەزی ب سەر لەشی وی دا ھات و ھزار خەبەر گۆتن خوہ دەما بریاردا ی بی فی دەرئ)) (عمر، 2014: 22).

(لاکان) ئەگەرین ئەفی پەلەماریی بۆ ھندی دزفرینیت کو ((ستراتیژیەتەکا بەرگرییی، دەمی یەکەیا دەرروونی دکەفیتە بەرگەفین ژ دەستدانا نموونەیی (ئەز) پەنای بۆ دبەت)) (ابراھیم، 2005: 160).

سەبارەت (نەرگسیەت)ی، وەک توخمەکی دئەفی قۆناغیدا - ئاویئە - پەیدا دبیت، خوہ دکەسایەتییا (شیرزاد)یدا د ئەوی دان و ستاندنا ل بنگەھی ھاتیە کرن خویا دبیت : ((دەما کابرای لبر پرسگەھی... شەپزەیی یا وی دیت فییا پیچەک ترانەیان پی بکەت. - ھ ھ... تە گۆت تە چ دفی؟ - فی جارئ بچەک میرانیی لیدا و ب ئاویەک باشتر بەرسف دا)) (عمر، 2014: 21). میرانیی لیدا / ئاماژەبە بۆ خوہ

ئەف ھیلکارییە، پەییوھندییا زنجیرھیییا
پیکفەگریدانا سیستەمین دەروونشیکارییا
(لاکان)ی - سیستەمین خەیاالی، ھیمایی، کەتواری
- بەرجەستە دکەت. ئەوژی، دمیانەیا کۆمەکا
تیگەھین کو نوینەراتییا وەرارا دەروونییا
کەسایەتی د ئیکەم سیستەمدا دکەن و بەرھەفی
پیشھاتین سیستەمی دیتر دبیت. ب گۆتەکا دی،
قوناغا ئاوینە د سیستەمی خەیاالیدا، بنگەھی
ئیکیی وەرارا دەروونییا کەسایەتییا و باندوورا
وی دسیستەمین دویتدا د کریار و رەفتاراندا
خویا دبیت.

ئەنجام

1. دوخی دەروونی کەسایەتی دکورتە
چیرۆکیدا دمیانەیا کارفەدانین ئەوی ل
بەرمبەرا ھەلویتین ژیان و بەرجەستەبوونا
ئەوان ب کریارو رەفتارین جودا، بیافەکە
(قوناغا ئاوینە) یا (لاکان) ی خویا دکەت کو:
- ئیکەم ھەقنییاسینا کەسایەتییا دگەل جیھانا
ژ دەرڤە دمیانەیا وین وین خوە ب خوە .
- ئیکەم بنگەھی لیگەریانا ناسناما خوە نیاسینا
خویە .
- ئیکەم ئەزموونا ھاوتا بوونییا ، ئەوا فەریژا
وی دبیتە (ئەزا نموونەیی) .

پەراویز

(*) جاک لاکان (Jacques Lacan 1981 – 1901)
دەروونشیکارەکی فرەنسییە، ب درۆشمی "فەگەریان بۆ
فرۆید) ی ل ژیر کاریگەری و بنگەھین زانستی زمانفانییا
(فیردیناندی سوسی) و (رومان یاکوبسن) ی و
دیالیکتیکیا ھیگی و ئەنترۆپولوژیا (لکود لیفی شتراس) ی
و بیر و باوهرین سوریالیزمی و فەلسەفا بیرکارییا یا
(گوتلیب فرگه) ی ئەلمانی دوبارە خواندن و شروڤەکرنا
تیور و تیگەھین (فرۆید) ی کرییە و ب ئەفی چەندی شیا
ئیک ژ گرتگرتین تیگەھین خوە، "نەست خودان بنیاتەکی
وہک بنیاتی زمانییا" د زانستی دەروونشیکارییا نویدا
بچەسپینت. و ناراستەیا رەخنا دەروونی ژ نفیسەری
بەرھەمی بەرھەف تیکستی بگھوریت.

2- ھەلویتنی فەگیاریی دنافەرۆکا کورتە
چیرۆکا (میفانی نەوخت) دا ، وینەکی
گشتی ژ دوخی دەروونییا کەسایەتییا)
شیرزاد) ی بەرجەستە دکەت ، بەلی ل دویت
قوناغا ئاوینە ژ تیورا دەروونشیکارییا (لاکان)

بالمی، جان میشل (1988). مرحلة المرأة وتشكل الأنا. المغرب: مجلة بيت الحكمة. العدد الثامن. جونستون، ادريان (2020). جاك لاكان. موسوعة ستانفورد للفلسفة. ترجمة: سليمان سلطان. على موقع: <https://hekmah.org>

حب الله، عدنان (2004). التحليل النفسي للرجولة والأنوثة من فرويد إلى لاكان. بيروت: دار الفارابي.

در، جوئل (2015). المنهج الاكلينيكي عند لاكان. ترجمة: د. محمد خطاب ومروة فتحي سلامة. القاهرة: مكتبة الانجلو المصرية.

ستروك، جون (1996). البنيوية وما بعدها. ترجمة: د. محمد عصفور. الكويت: الوطني للثقافة والفنون والآداب.

عبدالحاميد، شاکر (2012). الغرابة المفهوم وتجلياته في الأدب. الكويت: المجلس الوطني للثقافة والفنون والآداب.

کليمان، کاترين ب (1988). الخيالي، الرمزي، الواقعي. المغرب: مجلة بيت الحكمة. العدد الثامن.

نلوف، ك و ك. نوريس و ج أوز يورن (2005). موسوعة كمبريدج في النقد الادبي. الطبعة الاولى. القاهرة: المجلس الأعلى للثقافة.

ب زمانى فارسى:

اسحاقیان، جواد (1381). مكتب لاكان و روان شناسی ساختارگرا در نقد ادبی.؟: كتاب ماه ادبيات و فلسفة. شماره 62.

برتنز، يوهانس ويلم، نظريه ادبی. ترجمه: فرزانه سجودی. تهران: نشر علم.

(**) مهبهست ژ پهيفا (ناوينه) واتا ويا فهرهنگى نينه، بهلكو (لاكان) واتا ويا مهجازى و مرگرتييه ب رامانا، گوتار و نامازه و شيوئ جهسته و دهربرينين ژ سهروچافين نهوين ديتز و مردگريت.

(***) Wolfgang Kohler دهررونشيكارهكى نهلمانيه (1887 - 1967)

(****) نهف قوناعه ب دوماهيك هاتنا قوناعا ناوينيه و دهرزينكا سيستهمى هيمايه، لهورا ناحينه د هويركارينين ويدا دا ژ سنورئ بابتهئ خوه دويرنهكهفين.

ژيدير

ب زمانى كوردى:

كۆمه‌ليک نووسەر (2015). ئاشنابوون به جاك لاكان. وەرگيران: كۆمه‌ليک نووسەر. سليمانى: دهزگای ئابديا.

عمر، فاضل (2014). رهوانئ باروؤفئ. چاپا ئيكي. دهوك: وهشانين ئيكتهتيا نفيسهريئ كورد - تايئ دهوك.

عهل، بهختيار (2020). سيوى سيههم. چاپى چوارهم.؟: ناوهندى رهوشه‌نبيرى رههه‌ند

ب زمانى عه‌ره‌بى:

ابراهيم، السيد (2005). المتخيل الثقافي ونظرية التحليل النفسي المعاصر. القاهرة: مركز الحضارة العربية.

أوزياس وآخرون، جان ماري (1972). النبوية. ترجمة: ميخائيل ابراهيم مخول. دمشق: منشورات وزارة الثقافة والإرشاد القومي.

ايغلتن، تيري (2006). نظرية الادب. ترجمة: ثائر ديب. الطبعة الاولى. دمشق: دار المدى للثقافة والنشر.

ايغلتن، تيري (2017). مشكلات مع الغرباء. ترجمة: عبدالرحمن مجدي ومصطفى محمد فؤاد. المملكة المتحدة: النشر مؤسسة هندواي.

- پاینده، حسین (1388). نقد شعر زمستان از منظر نظریه روانکاوی لاکان؟: فصلنامه زبان و ادب پارسی. شماره 42.
- ساراپ، مادن (1382). راهنمایی مقدماتی بر پسا ساختارگرایی و پسا مدرنیسم. ترجمه: محمد رضا تاجیک. تهران: نشرنی.
- کالویانف، رادوستین (1398). هگل، کوژو، لکان دگردیسی های دیالکتیک. ترجمه: احسان کریمخانی. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- لواین، استیون زد (1397). لکان در قابی دیگر. ترجمه: مهدی ملک. تهران: انتشارات شوند.
- مکاریک، ایرناریما (1383). دانش نامه‌ی نظریه های ادبی معاصر. ترجمه: مهران مهاجر و محمود نبوی. تهران: انتشارات آگاه.
- موللی، کرامت (1388). مقدماتی بر روانکاری لکان (منطق و توپولوژی) - تهران: دانژه.
- موللی، کرامت (1398). میانی روان کاوی فروید - لکان. چاپ دوم. تهران: نشرنی.
- نظری، علی اشرف (1397). روان کاوی وامکان باز آفرینی امر سیاسی: بازخوانی انتقادی لاکان و امر سیاسی؟: پژوهش نامه انتقادی فنون و برنامه های علوم انسانی شماره ششم.
- هومر، شون (1388). ژاک لاکان. ترجمه: محمد علی جعفری. تهران: قفنوس.
- ب زمانی ئینگلیزی:**
- Evan, Dylan (1997). An Introductory Dictionar of Lacanian Psychoainalysis. London: Routedage.
- Lacan, Jacques (2002). Ecrits. Newyork.

الخلاصة

تحليل الشخصية، كعنصر أساسي في النصوص المسرودة حسب اية نظرية ما للتحليل النفسي، مجال للبحث عن العلاقة بين الأدب وعلم النفس. شخصية (شيرزاد) في القصة القصيرة (ضيف بلا موعد) ل (فاضل عمر) نموذج تمت اختيارها لتحديد سلسلة عمليات مرحلة المرأة في نظرية التحليل النفسي ل (لاكان) في هذا المجال، الاسلوب الوصفي المتسلسل من جانب القاص لردود الشخصية وأفعالها حسب متابعة دقيقة للموقف المسرود، تمهد الارضية لأجل تحليل مراحل النمو النفسي لشخصية القصة القصيرة. مرحلة المرأة، هي المرحلة الاساسية من مراحل نمو شخصية الانسان التي تؤدي دورها في تكوين طبيعة شخصية الانسان. وهذا يتم من خلال تلك التغيرات التي تطرأ علي نفسية الانسان وتتجسد في مراحل ما قبل المرأة، مرحلة المرأة وما بعد المرأة وتساهم معاً في تشكيل ابعاد (نظرية النظام الثلاثي) ل (لاكان) المكونة من (النظم الخيالي، النظم الرمزي، النظم الواقعي) التي وضعت الحجر الأساسي لنظرية التحليل النفسي ل (لاكان) في علم التحليل النفسي الحديث. من هذا المنطلق، مرحلة المرأة، في النظم الخيالي، التي تؤدي دورها في تكوين (الانا المثالي) للإنسان وتتجسد تأثيرها بالفعل سلوكياً على مراحل نمو النفسي لشخصية الإنسان، اختارت مسيرة القراءة وتصنيف مراحل نمو شخصية القصة القصيرة المختارة.

الكلمات المفتاحية: جاك لاکان، مرحلة قبل المرأة، مرحلة المرأة، مرحلة ما بعد المرأة، القصة القصيرة (ضيف بلا موعد)

THE PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENTAL STAGES OF FAZIL OMARI'S MAJOR CHARACTER IN "THE UNTIMELY VISITOR" DURING THE MIRROR STAGE IN LACAN'S PSYCHOANALYTIC THEORY

GULISTAN BADAL M.HASSAN and BAYAN AHMED HUSSEIN

Dept. of Kurdish Language, College of Languages, University of Duhok, Kurdistan Region-Iraq

ABSTRACT

Adopting whichever psychoanalytical method, the analysis of the character, as a major component of text, is an influential context for research and study of the relationship between literature and psychology. The character of (Sherzad) in Fazil Omeri's "The Untimely Visitor" is a prominent example for the identification of the elements of Merror stage in Lacan's psychoanalytic theory. In this regard, the characterization style adopted by the writer is a significant discourse for the reflection of the character's actions and behavior as well as his progressive psychological development.

The mirror stage is a basic stage in a person's psychological development and plays a substantial role in his/her natural growth. This is achieved through the changes that are embodied in the psychological composition before and during the mirror stage and together shape the system of imagination; these in turn form one of the two stages in Lacan's three stages of development, i.e. (The Symbolic, The Imaginative, and The Real). The outcome of the changes in both stages- before and during the mirror stage- becomes the source for the construction of the self in the stages following the mirror stage and also in the initiation of the 'symbolic' system. The mirror stage is the base in the formation of the imagination system as well as in the establishment of the Lacanian psychoanalysis due to its role in shaping an individual's attitudes and behavior. The narrative line developed in the short story becomes an influential device through which he describes the process of the mirror stage which play an important part in the creation of the 'ego' as well as the psychological development of the main character in the story.

KEY WORDS: Jacques Lacan, The Stage Before the Mirror, The Stage of the Mirror, The Stage After the Mirror, The Short Story (A guest without an appointment)